

Milko super dobro

Heel Zilce fan van FC Groningen

In het Oosterparkstadion loopt er één, maar in Zilce hebben ze er twee. Het is een komische overeenkomst, want net als Milko steken vader Cvetko en moeder Stojna de handen zo karakteristiek in hun zij. De Djurovski's lachen amelijk als ze op die gelijkenis worden gewezen. De 60-jarige Cvetko demonstreert nog eens nadrukkelijk hoe die pose van zoonlief Milko oogt, waarbij zijn pivo-buikje vooruit steekt. "Tvo dobro," klinkt het, wijzend op zijn buik: bier is goed. Allerhartelijkste en gastvrije mensen, in het allerhartelijkste en gastvrije dorp Zilce. Drie dagen in het diepe Zuiden van Joegoslavië is drie dagen eten, drinken en praten met handen en voeten. Iedereen wil alles weten van hun Milko en van hun FC Groningen - haast nergens op de wereld is FC Groningen momenteel populairder dan in Zilce.

We zetten met onze komst het Macedonische gehucht (ongeveer 150 huizen met plusminus 1000 inwoners) bijkans op zijn kop. En we bezorgen de Djurovski's handenvol werk, want van ons voornemen in het 50 kilometer verderop gelegen Skopje een hotel te nemen kan geen sprake zijn. We slapen bij de Djurovskis thuis - besta. Als onderkoelde Nederlanders weten we ons soms geen raad met al die oprechte gulheid in Zilce, waar in de loop der tijden het zand langzaam door de zandloper is gegleden. 's Morgens moeten we ons wassen in de buitenlucht bij een kraan onder een stralende zon. Luxe blijkt even nuttig als de streepjes in de tandpasta, want het leven is als vakantie in dit vredige dorp, waar alleen voetbal en de dreigende burgeroorlog de gemoederen in beroering kunnen brengen. En we maken kennis met enkele van de vele tradities die Joegoslavië - of beter: Macedonië - rijk is. Zo staat de eerste ochtend een glas zelfgebruide slivovitsj met een alcoholpercentage van om en nabij de vijftig procent onder onze neus. Voor het ontbijt, wel te verstaan. "Tradicia," roept Djurovski senior. "Je eet er ruimte van in je borstkas."

ndertussen slacht moeder Stojna achter in de tuin een big. De Djurovski's bestieren als het ware een boerderijtje, want rondom het huis worden groenten en vruchten verbouwd en ook bezitten ze kippen, twee varkens en nu nog vier in plaats van vijf biggen. "Ik leef in feite van een pensioentje en dat stelt hier niet zo veel voor," zegt Cvetko Djurovski, die het wagenpark van een naburige textiel fabriek beheerde. "We kunnen er best goed van leven en natuurlijk krijgen we ook wel geld van onze zoons. Maar in een dorp als Zilce is het handig om zelf wat vlees en groenten achter de hand te hebben. Een slager is hier niet en daarvoor zouden we dan steeds naar Tetovo (grootste stad in de buurt van Zilce) moeten. We slachten daarom zelf een big als we speciale gasten hebben."

Allerlei dorpsbewoners wippen die dagen even aan bij de Djurovski's. Ze zijn benieuwd naar Milko, die ze al meer dan een jaar niet hebben gezien. Is Milko de beste speler van Nederland? Blijft hij nog steeds veel gele kaarten? Heeft hij het vaak aan de stok met scheidsrechters? Praat hij al Nederlands? Heeft FC Groningen veel meer toeschouwers sinds Milko daar speelt? Milko is toch wel de populairste speler van FC Groningen? En als Milko straks wat minder geblesseerd is gaat FC Groningen toch zeker kampioen worden? Het zijn vragen die menigmaal beantwoord moeten worden. Kiro, op vakantie in zijn geboorteplaats Zilce en woonachtig in Duitsland, en zijn 11-jarige zoon Dejan (een talentvolle ijshockey-keeper) overbruggen als tolk de taalproblemen. Dejan, opgegroeid in Duitsland, snapt niets van al die drukte om een of andere Milko van wie hij nog nooit gehoord heeft. Tot hij bij de Djurovski's een video-band ziet met verzamelde goals en acties uit de tijd dat Milko bij Rode Ster en Partizan speelde. Dejan wordt prompt een fan van Milko en bewandelt in feite dezelfde weg als de inwoners van Zilce die supporter van FC

■ De straat in Zilce waar Milko Djurovski opgroeide.

Foto: Wolter Kobus

Groningen zijn geworden zonder die club ooit te hebben zien spelen, behalve dan die keer dat de Groningers door ondermeer drie goals van Milko door Partizan uit het Europa-Cuptoernooi werden gegooid.

Niettemin, in auto's hangen groen-witte vaantjes, in huiskamers bevinden zich attributen die doorgaans alleen rond de Martinstad aftrek vinden en overal duiken foto's van Milko in FC Groningen-shirt op. Informatie over de Nederlandse club bereikt Zilce echter nauwelijks, al wordt in de bladen Tempo en Sport nog wel eens geschreven over Milko's Hollandse avontuur. Die lectuur vindt dan ook gretig aftrek.

Zilce kent twee helden, Milko en zijn één jaar oudere broer Bosko. Milko was nog maar dertien toen hij samen met zijn broer verhuisde naar het voetbal-internaat van Rode Ster in het verre en mondaine Belgrado. Bosko speelt inmiddels bij Servette in Genève, maar van die club wordt weinig waargenomen in Zilce. Milko, de getruce aanvaller, lijkt dan ook populairder dan Bosko, de harde verdediger, maar niemand spreekt die voorkeur hardop uit. Er is echter nog een derde Djurovski-telg, Tanja genaamd. Zij leeft met man Marian en zoon Antonio in het naburige Tetovo, waar Marian de kost verdient als politie-agent. Ook Tanja blijkt sportieve aanleg te hebben, want zij speelde jarenlang in het nationale handbalteam, tot ze zich aan haar gezinnetje ging wijden.

De kinderen hebben het van geen vreemde, want iedereen in Zilce beweert dat vader Cvetko vroeger een heel verdienstelijke middenvelder was. Hij werd niet ontdekt door grote clubs, maar zijn techniek was in wijde omgeving bekend. Cvetko speelde in een verderop gelegen dorp, waar hij Stojna tegen het lijf liep. Het paar is onmetelijk trots op hun sportieve kroost, want door het hele huis heen hangen foto's, shirts, medailles en wandborden van de kinderen. Wij hebben als presentje een grote ingelijste kleurenfoto van

Milko bij de Martinoren meegebracht, hetgeen de goedlachse Stojna zeer kan bekoren. Alsof we Milko zelf hebben meegebracht, geeft ze de foto een dikke welgemeende pakkerd.

"Milko is een fantastische jongen," menen de ouders. Een super dobro, super goed dus. "Hij is heel gevoelig en eerlijk. Dat zie je in zijn gedrag steeds weer terug." Slobodan Milosavljevic, manager van Partizan Belgrado, heeft ons daar al eerder op gewezen. "Hij is eerlijk en open, maar om dat te begrijpen moet je hem kennen," vindt hij. "Als hij in een wedstrijd met zijn handen in zijn zij staat, is dat geen teken van luiheid maar van ergernis. En die ergernis demonstreert hij open en eerlijk. Als hij één maal wordt overgeslagen, vindt hij dat niet leuk, maar zoiets kan. Met een tweede keer kan hij ook nog leven, maar na de derde maal gelooft hij het wel. Dan voelt hij er niks meer voor om voor niets de diepte in te rennen."

"Milko is bij FC Groningen met afstand de beste voetballer, al laat hij dat dan niet wekelijks blijken," constateert Milosavljevic. "Dat past een beetje bij hem. Nee, hij denkt er niet te makkelijk over, al is zijn broer Bosko natuurlijk meer een vechter. Hij heeft een groot hart. Het moet bij Groningen toch ook opgevallen zijn dat hij niet zelfzuchtig is. Hij laat net zo lief een ander scoren als die er beter voor staat. Voor hem is het belangrijk dat hij zijn passeeracties en hakballietjes kan maken, want hij is nu eenmaal een artiest."

En zo wordt Milko in Zilce ook gezien, als de gevoelige artiest die in wedstrijden tegen naburige dorpen gemiddeld tien goals maakte. "Hij was altijd aan het voetballen," zegt de in Duitsland woonachtige Kiro, wijzend op de zandwegen in Zilce. "Een bal hadden we niet, op blote voeten renden we achter een opgeblazen varkensblaas aan. En soms voetbalden we ook met stenen. Het maakte ook niet uit of er dennenaalden op de weg lagen, de pijn daarvan vernam je niet eens. Je keek er niet eens naar als je voet bloedde."

Er wordt nog steeds goed gevoetbald in het Macedonische gehucht, want Zilce is net gepromoveerd naar de hoogste liga van Macedonië en de bivakkeert daarmee direct onder

de landelijke tweede divisie. "Er lopen hier veel goeie spelers rond," zegt Slavko, de trainer die vroeger ook Milko en Bosko onder zijn hoede had. "De besten verdwijnen naar andere clubs, al speelt er momenteel verder niemand uit ons dorp in de eerste divisie."

Slavko is trots op het Djurovski-duo. Ook van hem geen kwaad woord over Milko, al zegt hij wel: "Milko is net een kind. Wat hij wil doen, doet hij. En dat is meteen ook zijn charme." Slavko had geen problemen met Milko. "Hij heeft altijd goed naar me geluisterd, al schold hij heus wel eens. Toen Bosko en Milko net in Belgrado zaten, wilden ze alweer terug naar Zilce. Het beviel hen niet, ze hadden geen vrienden en ze waren niet gewend aan de grote stad. Ik heb hen toen stevig de les gelezen. Als ze alles op het voetbal zouden gooien, dan kwam de rest vanzelf, heb ik hen voorgoedhouden. Ze hebben me later nog bedankt."

Milko en Bosko hebben de plaatselijke club met donaties van nieuwe tenues voorzien. Maar daarmee is de voetbalvereniging van Zilce er nog lang niet, zo ontdekken we, als we naar het speelveld worden geleid. Slechts twee dug-outs van golfplaat doen vermoeden dat het een voetbalterrein betreft. Er grazen wat koeien op de hobbelige vlakke, waar de lijnen als het spoor van een mol wat opgehoogd zijn. Het vervallen witte hokje blijkt geen stal, maar een kleedruimte. En dat is een hele luxe, zo ontdekken we een dag later als we in een naburig dorp een wedstrijd bekijken. Daar kleedt iedereen zich in de auto om en na afloop kan men zich afspeelen bij de pomp van een boederij. De lijnen zijn er overigens niet van kalk, maar van zaagsel.

"Met een inzamelings hopen we ons veld te renoveren," meldt Slate, de voorzitter van Zilce. "We hebben veel geld nodig. Zou FC Groningen misschien iets voor ons kunnen doen?" Slate krijgt de toezegging dat we de boodschap over zullen brengen en we storten namens de krant 100 D-Mark van ons zakgeld in het fonds.

Daarmee begaan we een blunder van jewelste, zo ontdekken we even later.

Heel voorzichtig vertelt Cvetko Djurovski ons dat wij gasten van hem zijn en nergens voor dienen te betalen in Zilce. Hoe omzichtig Cvetko het ons ook zegt, het is duidelijk dat wij zijn gastheerschap bevelen hebben. We bieden dan ook onze excuses aan, want Cvetko en Stojna rennen zich het vuur uit de sloffen voor ons. Bier, watermeloen, salades, gegrilde en gekookte maiskolven, wijn, vlees, cognac, eieren, slivovitsj, ze staan er de hele dag klaar mee. "Tradicia," klinkt het telkens als we weer iets aangeboden krijgen. "Je wordt hier bezopen van de tradities," merkt de kleine Dejan dan ook met gevoel voor humor op.

Nikola, plaatselijk beter bekend als Marko want in Zilce heeft iedereen een bijnaam, is vriend en peetoom van Milko, die plaatselijk ook bekend staat als Sice (spreek uit: Sietzje). Hij is bijna alle dagen present en is bijzonder gevat. Nikola wordt echter bloedserius als het om Milko gaat, al klinkt een hartgrondig 'Jezus Christus' als hij op één van de meegebrachte foto's Milko's dodelijke blik richting scheidsrechter Van Vliet ontwaart. "Ah, hij leert het nog wel," lacht hij, als hij vermeent dat Milko in het afgelopen seizoen slechts drie gele kaarten incasseerde.

Op meer serieuze toon vervolgt Nikola dan: "Echt, Joegoslavië kent geen beter en groter talent dan Milko. Maar hij heeft het zichzelf wel eens moeilijk gemaakt, want voor scheidsrechters is hij lastig. Milko strijdt voor recht, hij heeft nog nooit gele kaarten gekregen voor grove overtredingen. Altijd komt hij in opstand omdat hij of anderen gepakt worden. Ja, hij had veel vaker dan zes keer in het nationale team moeten spelen, maar daar kan hij weinig aan doen. Het nationale team bestaat nu eenmaal voornamelijk uit Serven en Milko is een Macedoniër. Ik heb echter begrepen dat bondscoach Osim, die tegenwoordig ook Partizan traint, hem er weer bij wil halen."

Luchthartige Macedoniërs, vechtlustige Serven, zwaarmoedige Kroaten, nuchtere Slovenen - volkeren die gezamenlijk (nog) de republiek Joegoslavië vormen. De enige overeenkomst is dat ze haast allemaal roken, voor de rest bakkeleien ze met elkaar. De schermutselingen blijven echter ver van Macedonië, waar haast geen buitenlander valt te bekennen. Zilce is een dorp van louter Grieks-katholieken - ook de Djurovski's - in een moslim-rijke omgeving. Het ligt in een bosrijke entourage, waar Milko in het verleden graag op jacht ging. Nikola: "Dat vindt hij maar al te mooi, maar zelfs met een machinegeweer raakt hij nog niks." In het verre Groningen mist hij die omgeving, zo weten de Zilcenaren zeker, want een Macedoniër heeft het volgens hen om meerdere redenen, maar vooral om de taal, moeilijk in het buitenland.

Djurovski senior: "Het is voor ons moeilijk de Engelse taal te leren, want wij worden hier grootgebracht met het cyrilische schrift." De Djurovski's zullen hun leven wel slijten in Zilce, zo denkt senior. Al heeft hij ook een huis in Belgrado, net als Milko en Bosko. "Milko heeft er zelfs nog een bar, waar hem al twee miljoen D-Mark voor geboden is," vertelt Cvetko, die zich reeds verheugt op een rondtocht van drie maanden langs zijn beide zoons in het najaar. Hij moet alleen de oogst nog even afwachten. "Vorig jaar zijn we een maand weggeweest. Toen moesten we terug vanwege de maasoogst," vertelt hij. Dat overkomt hem geen tweede keer, want ze hebben zich met zijn beiden uitstekend vermaakt in Groningen en Genève. "Ik heb in het casino op die speelautomaten nog 700 gulden gewonnen," meldt hij trots.

We spreken met elkaar af in Groningen en ons wacht nog een zware taak. Het verblijf in Zilce was 'super dobro' en niet te evenaren, al was het alleen maar omdat die gulle gastvrijheid hier geen 'tradicia' is.

BOUKE NIELSEN